

Analiza głównych składowych (PCA)

Niyaz Lapkouski gr. 5 (sr. 18:30)

```
In [1]: import numpy as np
import pandas as pd
import matplotlib.pyplot as plt
from sklearn.model_selection import train_test_split
from sklearn.preprocessing import PolynomialFeatures
from sklearn.linear_model import LinearRegression
from sklearn.metrics import mean_squared_error, mean_absolute_error, r2_s
```

1. Wczytywanie i przygotowanie danych

Wykorzystujemy zbiór danych Fish Market.

Będziemy przewidywać wagę ryby (Weight) na podstawie jej wymiarów.

```
In [2]: df = pd.read_csv('Fish.csv')

print("Pierwsze wiersze danych:") # brief EDA
print(df.head())
print(f"Rozmiar zbioru: {df.shape}")
print("Statystyki:")
print(df.describe())
#print(df.info())
```

Pierwsze wiersze danych:

	Species	Weight	Length1	Length2	Length3	Height	Width
0	Bream	242.0	23.2	25.4	30.0	11.5200	4.0200
1	Bream	290.0	24.0	26.3	31.2	12.4800	4.3056
2	Bream	340.0	23.9	26.5	31.1	12.3778	4.6961
3	Bream	363.0	26.3	29.0	33.5	12.7300	4.4555
4	Bream	430.0	26.5	29.0	34.0	12.4440	5.1340

Rozmiar zbioru: (159, 7)

Statystyki:

	Weight	Length1	Length2	Length3	Height	W
idth						
count	159.000000	159.000000	159.000000	159.000000	159.000000	159.000000
mean	398.326415	26.247170	28.415723	31.227044	8.970994	4.417486
std	357.978317	9.996441	10.716328	11.610246	4.286208	1.685804
min	0.000000	7.500000	8.400000	8.800000	1.728400	1.047600
25%	120.000000	19.050000	21.000000	23.150000	5.944800	3.385650
50%	273.000000	25.200000	27.300000	29.400000	7.786000	4.248500
75%	650.000000	32.700000	35.500000	39.650000	12.365900	5.584500
max	1650.000000	59.000000	63.400000	68.000000	18.957000	8.142000

```
In [3]: y = df['Weight'].values
X = df[['Length1', 'Length2', 'Length3', 'Height', 'Width']].values
X_train, X_test, y_train, y_test = train_test_split(X, y, test_size=0.2,
```

Centrowanie danych:

```
In [4]: mean_train = X_train.mean(axis=0) # centering
X_train_centered = X_train - mean_train
X_test_centered = X_test - mean_train

print(X_train_centered.mean(axis=0))
```

```
[-1.42668030e-15 -7.27327210e-16  2.34982637e-15  3.70657136e-16
 1.34625469e-15]
```

2. Rozkład SVD i obliczanie wariancji

Stosujemy SVD: $A = U\Sigma V^T$. Wariancja wzdłuż każdego głównego kierunku

obliczana jest jako $\text{var}_i = \frac{\sigma_i^2}{n-1}$.

```
In [5]: # Rozkład SVD wycentrowanych danych
U, singular_values, Vt = np.linalg.svd(X_train_centered, full_matrices=False)

print("Rozmiary:\n", f"U: {U.shape}", f"V^t: {Vt.shape}")
print(f"Ilość singular_values: {singular_values.shape[0]}")
print(f"{singular_values}")

# Obliczanie wariancji dla każdego kierunku
# var_i = sigma_i^2 / (n - 1)
n = X_train_centered.shape[0]
variances = (singular_values ** 2) / (n - 1)

print(f"\nWariancja dla każdego głównego kierunku:")
for i, var in enumerate(variances):
    print(f"    Komponent {i+1}: {var:.4f}")
```

Rozmiary:

U: (127, 5) V^t: (5, 5)

Ilość singular_values: 5

```
[210.6052611  35.9482482  9.42118732  4.12508612  1.83267287]
```

Wariancja dla każdego głównego kierunku:

Komponent 1: 352.0204

Komponent 2: 10.2562

Komponent 3: 0.7044

Komponent 4: 0.1351

Komponent 5: 0.0267

3. Analiza wyjaśnianej wariancji

Określamy, ile komponentów potrzeba do wyjaśnienia 70% wariancji.

```
In [6]: # Relatywny udział każdego kierunku
total_variance = variances.sum()
explained_variance_ratio = variances / total_variance # odsetki
```

```
# Wariancja kumulatywna
cumulative_variance = np.cumsum(explained_variance_ratio)

print("Relatywny udział każdego komponentu:")
for i in range(len(explained_variance_ratio)):
    print(f"PC{i+1}: {explained_variance_ratio[i]*100:.2f}% (kumulatywnie
```

Relatywny udział każdego komponentu:

PC1: 96.94% (kumulatywnie: 96.94%)

PC2: 2.82% (kumulatywnie: 99.76%)

PC3: 0.19% (kumulatywnie: 99.96%)

PC4: 0.04% (kumulatywnie: 99.99%)

PC5: 0.01% (kumulatywnie: 100.00%)

Określamy liczbę komponentów dla 70%

```
In [7]: n_components_70 = np.argmax(cumulative_variance >= 0.70) + 1
print(f"Do 70% wariancji potrzeba komponentów: {n_components_70}")
print(f"Wyjaśniają one: {cumulative_variance[n_components_70-1]*100:.2f}%")
```

Do 70% wariancji potrzeba komponentów: 1

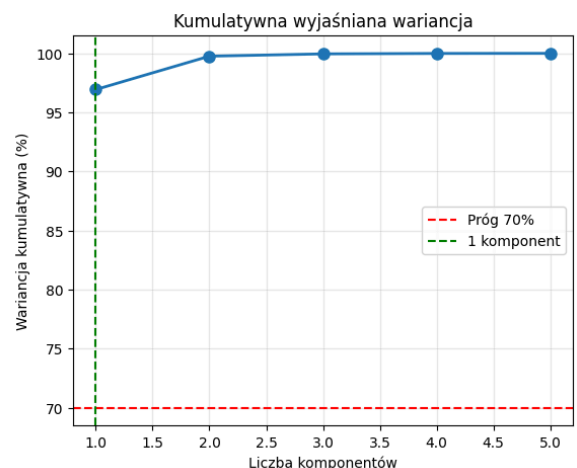
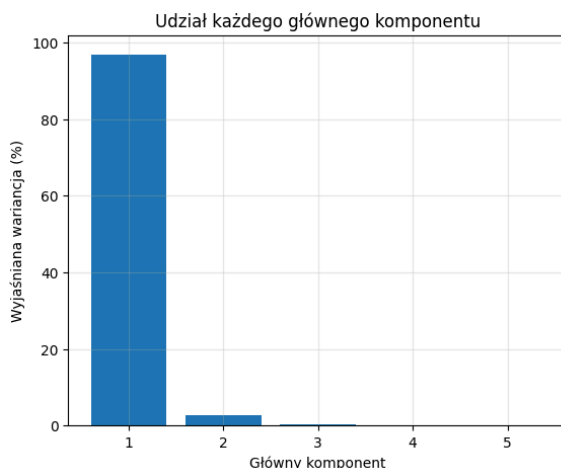
Wyjaśniają one: 96.94%

Wizualizacja otrzymanych wyników

```
In [8]: fig, (ax1, ax2) = plt.subplots(1, 2, figsize=(14, 5))

# Wykres 1: Relatywny udział każdego komponentu
ax1.bar(range(1, len(explained_variance_ratio)+1), explained_variance_ratio)
ax1.set_xlabel('Główny komponent')
ax1.set_ylabel('Wyjaśniana wariancja (%)')
ax1.set_title('Udział każdego głównego komponentu')
ax1.grid(True, alpha=0.3)

# Wykres 2: Wariancja kumulatywna
ax2.plot(range(1, len(cumulative_variance)+1), cumulative_variance * 100,
         ax2.axhline(y=70, color='r', linestyle='--', label='Próg 70%')
ax2.axvline(x=n_components_70, color='g', linestyle='--', label=f'{n_comp
ax2.set_xlabel('Liczba komponentów')
ax2.set_ylabel('Wariancja kumulatywna (%)')
ax2.set_title('Kumulatywna wyjaśniana wariancja')
ax2.legend()
ax2.grid(True, alpha=0.3)
```


Wniosek

Wszystkie 5 cech (wymiary ryby) są silnie skorelowane i faktycznie opisują jeden wymiar - ogólny rozmiar ryby.

4. Redukcja wymiarowości

Rzutowujemy dane na wybrane główne komponenty. Rzutowanie:

$$X_{\text{reduced}} = X_{\text{centered}} \cdot V_{\text{selected}}^T$$

```
In [9]: # Wybieramy pierwsze n_components_70 (czyli 1 w naszym przypadku) wierszy
# V - to Vt.T, potrzebujemy pierwszych n_components_70 kolumn z V
V = Vt.T
V_selected = V[:, :n_components_70]

print(f"Wymiarowość V_selected: {V_selected.shape}")
print(f"Używamy {n_components_70} głównych komponentów")

# Projekcja danych treningowych
X_train_reduced = X_train_centered @ V_selected
print(f"\nWymiarowość X_train_reduced: {X_train_reduced.shape}")

# Projekcja danych testowych
X_test_reduced = X_test_centered @ V_selected
print(f"Wymiarowość X_test_reduced: {X_test_reduced.shape}")
```

Wymiarowość V_selected: (5, 1)
Używamy 1 głównych komponentów

Wymiarowość X_train_reduced: (127, 1)
Wymiarowość X_test_reduced: (32, 1)

Redukcja 5 cech → 1 cecha

5. Aproksymacja wielomianowa na zredukowanych danych

Tworzymy cechy wielomianowe i budujemy model metodą najmniejszych kwadratów (MNK).

```
In [10]: # Tworzymy cechy wielomianowe stopnia 2
poly_degree = 2
poly = PolynomialFeatures(degree=poly_degree)

X_train_poly = poly.fit_transform(X_train_reduced)
X_test_poly = poly.transform(X_test_reduced)

print(f"Wybrany stopień wielomianu: {poly_degree}")
print(f"Wymiarowość po utworzeniu cech wielomianowych: {X_train_poly.shape}")

# MNK: rozwiązujemy X_poly @ w = y
# w = (X_poly^T @ X_poly)^{-1} @ X_poly^T @ y (pamiętamy z zadania 1)
model_reduced = LinearRegression()
```

```

model_reduced.fit(X_train_poly, y_train)

print(f"\nWspółczynniki modelu: {model_reduced.coef_}")
print(f"Wyraz wolny: {model_reduced.intercept_}")

# Predykcje
y_train_pred_reduced = model_reduced.predict(X_train_poly)
y_test_pred_reduced = model_reduced.predict(X_test_poly)

```

Wybrany stopień wielomianu: 2

Wymiarowość po utworzeniu cech wielomianowych: (127, 3)

Współczynniki modelu: [0. 16.31925479 0.10423045]

Wyraz wolny: 350.3921465807309

6. Model na pełnych danych (do porównania)

Budujemy model na wszystkich 5 oryginalnych cechach bez redukcji.

```

In [11]: # Używamy oryginalnych danych (nie wycelowanych, ponieważ LinearRegression
# Cechy wielomianowe stopnia 2 dla wszystkich 5 cech
poly_full = PolynomialFeatures(degree=2)

X_train_poly_full = poly_full.fit_transform(X_train)
X_test_poly_full = poly_full.transform(X_test)

print(f"Stopień wielomianu: 2")
print(f"Wymiarowość po utworzeniu cech wielomianowych (pełne dane): {X_train_poly_full.shape}")

# Trenowanie modelu
model_full = LinearRegression()
model_full.fit(X_train_poly_full, y_train)

# Predykcje
y_train_pred_full = model_full.predict(X_train_poly_full)
y_test_pred_full = model_full.predict(X_test_poly_full)

```

Stopień wielomianu: 2

Wymiarowość po utworzeniu cech wielomianowych (pełne dane): (127, 21)

7. Porównanie modeli

Porównujemy modele na zbiorze testowym według trzech metryk: MSE, MAE, R^2 .

```

In [12]: # Obliczamy metryki na zbiorze testowym
metrics = {
    'Model': ['Zredukowany (1 PC)', 'Pełny (5 cech)'],
    'MSE': [
        mean_squared_error(y_test, y_test_pred_reduced),
        mean_squared_error(y_test, y_test_pred_full)
    ],
    'MAE': [
        mean_absolute_error(y_test, y_test_pred_reduced),
        mean_absolute_error(y_test, y_test_pred_full)
    ],
    'R²': [
        r2_score(y_test, y_test_pred_reduced),

```

```

        r2_score(y_test, y_test_pred_full)
    ]
}

results_df = pd.DataFrame(metrics)
print("Porównanie modeli na zbiorze testowym:\n")
print(results_df.to_string(index=False))

# Porównanie wizualne
fig, axes = plt.subplots(1, 2, figsize=(14, 5))

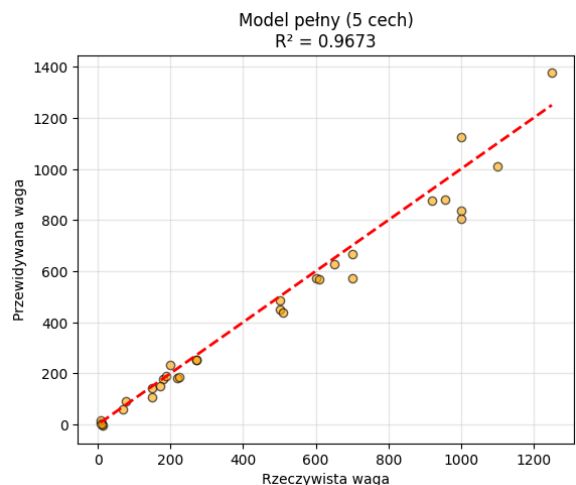
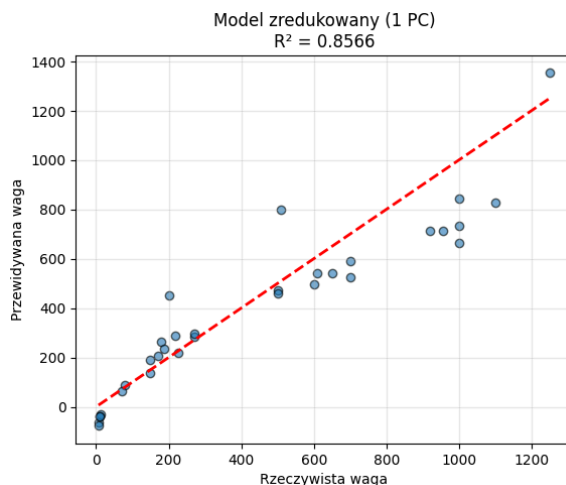
# Wykres 1: Predykcje modelu zredukowanego
axes[0].scatter(y_test, y_test_pred_reduced, alpha=0.6, edgecolors='k')
axes[0].plot([y_test.min(), y_test.max()], [y_test.min(), y_test.max()],
             axes[0].set_xlabel('Rzeczywista waga')
             axes[0].set_ylabel('Przewidywana waga')
             axes[0].set_title(f'Model zredukowany (1 PC)\nR2 = {metrics["R2"][0]:.4f}')
             axes[0].grid(True, alpha=0.3)

# Wykres 2: Predykcje pełnego modelu
axes[1].scatter(y_test, y_test_pred_full, alpha=0.6, edgecolors='k', color='orange')
axes[1].plot([y_test.min(), y_test.max()], [y_test.min(), y_test.max()],
             axes[1].set_xlabel('Rzeczywista waga')
             axes[1].set_ylabel('Przewidywana waga')
             axes[1].set_title(f'Model pełny (5 cech)\nR2 = {metrics["R2"][1]:.4f}')
             axes[1].grid(True, alpha=0.3)

```

Porównanie modeli na zbiorze testowym:

	Model	MSE	MAE	R ²
Zredukowany (1 PC)		20392.710622	106.558872	0.856631
Pełny (5 cech)		4655.846663	47.039757	0.967268

8. Wnioski

Analiza wariancji

- Pierwszy główny komponent wyjaśnia **96.94%** całkowitej wariancji w danych
- Wszystkie 5 cech wymiarowych ryby (długość, wysokość, szerokość) są silnie skorelowane
- Cechy te reprezentują wspólną ukrytą zmienną - ogólny rozmiar ryby

Redukcja wymiarowości

- Wymiarowość została zredukowana z **5 cech do 1** przy zachowaniu 97% informacji
- Redukcja upraszcza model i zmniejsza złożoność obliczeniową

Porównanie modeli

Model	R ²	MAE
Zredukowany (1 PC)	0.857	~107
Pełny (5 cech)	0.967	~47

Interpretacja wyników

Model pełny osiąga wyższą dokładność predykcji ($R^2 = 0.967$) w porównaniu do modelu zredukowanego ($R^2 = 0.857$), co stanowi różnicę około 11 punktów procentowych.

Model zredukowany, pomimo wykorzystania jedynie jednej cechy zamiast pięciu, osiąga zadowalający poziom dokładności, oferując przy tym:

- Prostsza interpretację
- Szybsze obliczenia
- Mniejsze ryzyko nadmiernego dopasowania

Wybór między modelami zależy od priorytetów: model zredukowany sprawdza się w zastosowaniach wymagających prostoty i szybkości, natomiast model pełny jest wskazany tam, gdzie kluczowa jest maksymalna dokładność predykcji.

Trzy najtrudniejsze zagadnienia z metod numerycznych (imho)

1. Stabilność numeryczna algorytmów
2. QR z transformacjami Householdera
3. Wskaźnik uwarunkowania macierzy